

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Богд сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Аудитын код: **ӨВА-2023/10/НА-СТА-ТТЗ**

<p>Цахим хуудас: www.audit.mn Өвөрхангай аймаг, Арвайхээр сум 2022 он</p>	<p>Тэргүүлэх аудитор: О.Батжаргал Утас: 70323253 Цахим хаяг: Batjargalo@audit.gov.mn Аудитын менежер: Д.Гансүх Утас: 70323833 Цахим хаяг: gansukh.audit@gmail.com Аудитор: Ц.Мөнхзаяа Утас: 70323108 Цахим хаяг: Munkhzayats@audit.gov.mn</p>
---	---

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Агуулга

1.Хараат бус аудиторын дүгнэлт.....	3
2. Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл	5
3.Санхүүгийн тайлангийн тодруулга.....	16
3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа.....	16
3.2 Байгууллагын гадаад дотоод орчин	16
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал	16
3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлт	16
4.Аудитын тайлан.....	
4.1 Ерөнхий зүйл.....	19
4.2 Материаллаг байдал	
4.3 Төрийн хэмнэлтийн хүүлийн хэрэгжилт	
4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал.....	21
4.5 Завсарын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	21
4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал	21
5. Аудитын илрүүлэлт.....	
6. Аудитаар илэрсэн буруу илэрхийллийн нэгтгэл	

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
АОУС	Аудитын Олон Улсын Стандарт
СХС	Сум хөгжүүлэх сан
ОНХС	Орон нутгийн хөгжлийн сан
ЭХС	Эрсдэлээс хамгаалах сан
ОНЕО	Орон нутгийн ерөнхий орлого
ТҮК	Тохижилт үйлчилгээний компани
НББ	Нягтлан бодох бүртгэл

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173,
Утас/Факс: (976) 7032 3253,
Цахим шуудан: uvurkhangai@audit.gov.mn,
Цахим хуудас: www.audit.mn

2023.02.16 № 133
танай _____ -ны № _____ -т

БОГД СУМЫН ТӨСВИЙН
ТӨВЛӨРҮҮЛЭН ЗАХИРАГЧ,СУМЫН
ЗАСАГ ДАРГА Ж.ГҮНГЭЭБУУ ТАНАА

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.3-д заасны дагуу Богд сумын төрийн сангийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан буруу илэрхийлэл нь материаллаг боловч өргөн тархаагүй гэж үзсэн бөгөөд санхүүгийн тайланд үзүүлэх нөлөөг эс тооцвол Богд сумын төрийн сангийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Богд сумын төрийн сангийн 2022 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар илэрсэн дараах зөрчлүүдийн дүн бидний тооцсон материаллаг байдлын түвшнээс давсан нь "Хязгаарлалттай" дүгнэлт өгөх үндэслэл болсон. Тухайлбал:

- Сумын ЗДТГ нь - Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж урамшууллын зардлын данснаас 18988.3 мянган төгрөгийг эдийн засгийн ангиллын дагуу зарцуулаагүй.
  - Төсвийн хөрөнгөөр 6331.6 мянган төгрөгийн хүнсний материал худалдан авч үр ашиггүй зардал гаргасан.
  - Санхүүгийн бүртгэлийн урьдчилж гарсан зардлын дансанд 2500.0 мянган төгрөгийг олон жил дараалан үлдэгдлээр тайлагнаж, тооцоо хийгээгүй
  - Шилэн дансны цахим хуудсанд таван саяас дээш дүнтэй орлого зарлагын 8 гүйлгээ, тендерийн мэдээлэл байршуулаагүй.
- Сумын ИТХ нь - Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил, үйлчилгээний төлбөр хураамжийн зардлыг шатахууны зардалд зарцуулсан.
  - Төсвийн хөрөнгөөр бэлэг дурсгалын зүйлс худалдан авсан зэрэг нь Төсвийн тухай хууль, хуулийн 6 дугаар зүйлийн 4.1-д" төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах, Шилэн дансны тухай хуулийн Шилэн дансны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.3-д "тогтоосон хугацаанд, тогтмол, шуурхай мэдээлдэг байх, санхүүгийн тайлангийн аудитын нийцсэн бөгөөд зохистой байх, үнэн зөв байдал, эрх ба үүрэг зэрэг батламж мэдэгдлүүдтэй нийцэхгүй байна.

015030687

D:\New Volume\2023 on\Bichig khereg\A4

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Тайлант хугацаанд сумын ЕБС, Цэцэрлэг, Соёлын төв нь улсын төсөвт байгууллага болж өөрчлөгдсөнтэй холбоотой тус байгууллагуудын эргэлтийн хөрөнгө болон үндсэн хөрөнгүүдийг орон нутгаас улсын төсөвт шилжүүлсэн байна.

Аудитын гол асуудал

Бидний мэргэжлийн шийдлийн дагуу аудитын гол асуудлууд гэж тайлант үеийн санхүүгийн тайлангийн аудитад хамгийн их нөлөөтэй асуудлуудыг үздэг. Санхүүгийн тайланд хийсэн аудитынхаа хүрээнд эдгээр асуудлуудыг нэгтгэсэн байдлаар авч үзсэн ба дүгнэлтээ гаргахдаа эдгээр асуудлуудад тус бүрчлэн дүгнэлт гаргаагүй болно.

Сумын нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд Ерөнхий боловсролын сургууль, Цэцэрлэг, Эрүүл мэндийн төв, Соёлын төвийн 6,967.9 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгө, 370.8 сая төгрөгийн бараа материал, 19.2 сая төгрөгийн авлага, өглөгийг улсын төсөвт төвлөрүүлж хаалтын бичилт хийгдсэн байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Удирдлага бусад мэдээлэлтэй холбоотой үүрэг хариуцлагыг хүлээнэ.

Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад мэдээллийг хамраагүй ба үүнд ямар нэг төрлийн баталгаажуулах дүгнэлт гаргаагүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР

О.БАТЖАРГАЛ

D:\New Volume\2023 on\Bichig khereg\A4

2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>1,511,684,174.20</u>	<u>1,421,521,717.89</u>
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	577,394,222.10	763,713,249.35
312	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	577,394,222.10	763,713,249.35
3121	Төгрөг	577,394,222.10	763,713,249.35
31211	Төрийн сангийн харилцах	577,304,222.10	763,623,249.35
31215	Нэмэлт санхүүжилтийн харилцах	90,000.00	90,000.00
33	АВЛАГА	402,581,943.49	264,153,918.98
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	2,226,827.21	19,408.98
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага	222,945,200.00	
33402	Татвар, НДШ – ийн авлага /ТӨҮГ/	391,403.28	
335	Бусад авлага	177,018,513.00	264,134,510.00
33520	Хувь хүмүүсээс авах авлага	176,218,513.00	264,134,510.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	526,293,008.61	369,094,249.56
351	Түүхий эд материал	114,274,436.53	0.00
35110	Тусгай зориулалттай материал	44,822,598.23	
35130	Эм боох материал	69,451,838.30	
35300	Бэлэн бүтээгдэхүүн	1,528,060.00	
354	Хангамжийн материал	410,490,512.08	369,094,249.56
35410	Бичиг хэргийн материал	5,327,966.88	1,677,300.00
35420	Аж ахуйн материал	369,147,022.13	365,745,949.56
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	421,000.00	1,071,000.00
35440	Түлш, шатах тослох материал	6,706,445.07	
35460	Хүнсний материал	24,687,378.00	
35470	Бусад хангамжийн материал	4,200,700.00	600,000.00
36	НӨӨЦИЙН БАРАА	5,415,000.00	24,560,300.00
36300	Тэжээлийн нөөц	5,415,000.00	24,560,300.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>12,438,299,356.95</u>	<u>5,200,877,131.96</u>
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	12,438,299,356.95	5,200,877,131.96
392	Биет хөрөнгө	12,261,336,456.99	5,107,017,131.96
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	12,109,716,684.91	5,561,762,540.17
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-1,643,631,617.39	-1,337,996,162.99
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	433,965,334.00	244,304,800.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-206,084,475.72	-67,415,666.95
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	1,880,663,236.78	424,560,354.10
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-934,632,323.68	-309,664,508.10
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	266,784,583.83	46,053,132.92
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-107,120,132.94	-27,063,991.70
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	553,666,444.00	880,559,529.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-132,793,644.45	-308,082,894.49
39217	Ном	40,802,367.65	
393	Биет бус хөрөнгө	176,962,899.96	93,860,000.00
39301	Програм хангамж	8,060,000.00	9,660,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-5,747,500.04	-5,090,000.00
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	174,650,400.00	89,290,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	<u>13,949,983,531.15</u>	<u>6,622,398,849.85</u>
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	<u>217,173,583.19</u>	<u>5,314,780.05</u>
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	217,173,583.19	5,314,780.05
413	Өглөг	217,173,583.19	5,314,780.05
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	101,250,000.00	
4136	Бусад өглөг	115,923,583.19	5,314,780.05
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	115,923,583.19	5,314,780.05
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	<u>13,732,809,947.96</u>	<u>6,617,084,069.80</u>
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	13,732,809,947.96	6,617,084,069.80
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	1,991,720,308.05	604,525,774.20
51101	Өмч: - төрийн	1,991,720,308.05	604,525,774.20
512	Хуримтлагдсан үр дүн	7,551,381,840.16	3,823,510,486.27
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	7,360,349,175.93	10,939,236,364.43
51220	Тайлант үеийн үр дүн	191,032,664.23	-7,115,725,878.16
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	4,189,707,799.75	2,189,047,809.33
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	<u>13,949,983,531.15</u>	<u>6,622,398,849.85</u>

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	6,540,120,157.14	3,082,392,679.15
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	304,339,483.00	411,297,980.46
110	Орлогын албан татвар	65,821,762.00	233,436,713.53
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	65,821,762.00	247,790,776.93
110002	Үйл ажиллагааны орлого	14,585,625.00	10,046,980.00
110003	Хөрөнгийн орлого	49,903,137.00	31,769,895.97
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	1,333,000.00	3,655,870.00
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	0.00	-14,354,063.40
110101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт		-14,354,063.40
113	Хөрөнгийн албан татвар	80,916,285.00	56,965,603.93
113001	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар		4,213,653.93
113002	Бууны албан татвар	2,674,000.00	2,645,000.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	78,242,285.00	50,106,950.00
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	157,601,436.00	120,895,663.00
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	26,500,535.80	17,685,700.00
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	14,253,212.80	14,460,700.00
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр		300,000.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	12,247,323.00	2,925,000.00
1181	Газрын төлбөр	1,617,249.00	4,543,163.00
118101	Газрын төлбөр	1,617,249.00	4,543,163.00
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	129,483,651.20	98,666,800.00
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	129,483,651.20	98,666,800.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	1,156,628,454.10	664,981,550.57
120	Нийтлэг татварын бус орлого	1,156,628,454.10	664,981,550.57
120003	Торгуулийн орлого	26,107,000.00	22,699,164.57
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	90,366,484.00	223,063,480.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	2,000,000.00	119,768,219.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	84,255,427.00	100,252,876.00
1200046	Зээлийн хүүгийн орлого	4,111,057.00	3,042,385.00
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого/үндсэн хөрөнгө	734,413,224.32	222,045,399.00
120018	Үнэ төлбөргүй авсан/бараа материал	305,741,745.78	197,173,507.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	5,079,152,220.04	2,006,113,148.12
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	2,252,452,112.04	70,398,572.12
131003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	89,145,812.04	70,398,572.12
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	2,163,306,300.00	

Богд сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	462,271,268.00	44,949,500.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	27,811,500.00	35,767,500.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	55,125,468.00	9,182,000.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	379,334,300.00	0.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	2,304,208,200.00	1,890,765,076.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	1,094,262,700.00	708,546,490.00
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	875,130,300.00	725,772,800.00
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	334,815,200.00	456,445,786.00
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	60,220,640.00	0.00
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	60,220,640.00	0.00
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	6,279,300,135.20	2,484,857,904.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	5,929,862,888.80	2,484,857,904.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	4,607,708,094.85	1,166,088,434.31
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	2,127,183,837.12	292,179,684.00
210101	Үндсэн цалин	1,407,199,597.30	219,233,761.00
210102	Нэмэгдэл	594,064,466.00	38,183,092.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	6,760,000.00	
210104	Урамшуулал	119,159,773.82	11,092,947.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс		23,669,884.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	266,259,177.17	37,602,212.31
210201	Тэтгэврийн даатгал	190,065,796.35	25,770,867.85
210202	Тэтгэмжийн даатгал	19,223,167.02	3,034,150.34
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	15,365,393.08	2,393,720.36
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,764,226.86	570,681.08
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	37,840,593.86	5,832,792.68
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	422,650,455.74	69,208,930.98
210301	Гэрэл, цахилгаан	19,958,280.56	5,322,989.33
210302	Түлш, халаалт	375,232,075.18	61,398,491.65
210303	Цэвэр, бохир ус	27,460,100.00	2,487,450.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	139,382,550.10	57,023,500.00
210401	Бичиг хэрэг	9,878,415.00	3,426,650.00
210402	Тээвэр, шатахуун	74,465,995.00	39,898,150.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	9,637,188.00	2,986,000.00
210404	Ном, хэвлэл	835,200.00	174,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	11,012,000.00	9,569,150.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	30,447,756.10	412,550.00
210407	Аж ахуйн материал худалдан авах зардал	50,000.00	
210408	Бараа материал акталсны зардал	3,055,996.00	557,000.00
2105	Нормативт зардал	510,929,760.12	150,000.00
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	384,241,967.62	

Богд сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

210502	Хоол, хүнс	124,092,892.50	
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	2,594,900.00	150,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	38,138,850.04	8,301,000.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	4,060,400.04	2,348,000.00
210604	Урсгал засвар	34,078,450.00	5,953,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	8,633,500.00	7,310,000.00
210701	Гадаад албан томилолт		30,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	8,633,500.00	7,280,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	43,877,013.00	65,561,908.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	40,796,701.00	55,775,900.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	672,000.00	576,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	1,180,000.00	
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	425,214.00	254,775.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	8,000.00	200,155.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ		8,097,000.00
210807	Газрын төлбөр	795,098.00	658,078.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1,050,652,951.56	628,751,199.02
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	168,479,951.00	157,263,887.94
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	8,833,991.65	4,413,400.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	873,339,008.91	467,073,911.08
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,322,154,793.95	1,318,769,469.69
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	131,644,480.00	66,311,390.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	56,514,140.00	14,232,333.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	71,967,840.00	29,321,548.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж		18,756,956.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	3,162,500.00	4,000,553.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	1,183,593,140.04	1,252,458,079.69
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	1,094,262,700.00	1,200,707,911.90
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	89,046,812.04	51,750,167.79
213405	нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх	283,628.00	
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	6,917,173.91	0.00
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	6,917,173.91	
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	349,437,246.40	0.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	349,437,246.40	0.00
225012	Хөрөнгө оруулалтаар бэлтгэгдсэн шилжүүлэх зориулалттай хөрөнгө/ОНХСангаар хийгдсэн	349,437,246.40	
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	260,820,021.94	597,534,775.15
145	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГЫН ДҮН	0.00	218,800.00
145002	Үндсэн хөрөнгө, бараа материал худалдсаны олз		218,800.00
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	69,787,357.71	7,713,479,453.31
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	69,787,357.71	51,312,380.83
225010	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал		6,967,904,099.43

Богд сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

225011	Үнэ төлбөргүй авсан/бараа материал		370,836,166.05
225008	Дотоод эх үүсвэрээс олгосон зээл		323,326,807.00
230001	Эргэж төлөгдөх зээл		100,000.00
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	-69,787,357.71	-7,713,260,653.31
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	<u>191,032,664.23</u>	<u>-7,115,725,878.16</u>

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	<u>5,389,946,448.04</u>	<u>3,068,000,638.10</u>
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	<u>304,339,483.00</u>	<u>411,297,980.46</u>
110	Орлогын албан татвар	65,821,762.00	233,436,713.53
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	65,821,762.00	247,790,776.93
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрх		202,318,030.96
110002	Үйл ажиллагааны орлого	14,585,625.00	10,046,980.00
110003	Хөрөнгийн орлого	49,903,137.00	31,769,895.97
110004	Хөрөнгө борлуулсны орлого	1,333,000.00	3,655,870.00
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	0.00	-14,354,063.40
110101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт		-14,354,063.40
113	Хөрөнгийн албан татвар	80,916,285.00	56,965,603.93
113001	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар		4,213,653.93
113002	Бууны албан татвар	2,674,000.00	2,645,000.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	78,242,285.00	50,106,950.00
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	157,601,436.00	120,895,663.00
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	26,500,535.80	17,685,700.00
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	14,253,212.80	14,460,700.00
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр		300,000.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	12,247,323.00	2,925,000.00
1181	Газрын төлбөр	1,617,249.00	4,543,163.00
118101	Газрын төлбөр	1,617,249.00	4,543,163.00
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	129,483,651.20	98,666,800.00
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	129,483,651.20	98,666,800.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	<u>229,399,945.00</u>	<u>153,113,307.57</u>
120	Нийтлэг татварын бус орлого	229,399,945.00	153,113,307.57
120003	Торгуулийн орлого	26,107,000.00	22,699,164.57
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	203,292,945.00	130,414,143.00
1E+06	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	2,000,000.00	3,047,954.00

Богд сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

1E+06	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	201,292,945.00	127,366,189.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	4,856,207,020.04	2,503,589,350.07
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	2,252,452,112.04	75,713,352.17
131003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	89,145,812.04	75,713,352.17
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	2,163,306,300.00	
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	239,326,068.00	44,949,500.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	27,811,500.00	35,767,500.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	55,125,468.00	9,182,000.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	2,304,208,200.00	2,382,926,497.90
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	1,094,262,700.00	1,200,707,911.90
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	875,130,300.00	725,772,800.00
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	334,815,200.00	456,445,786.00
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	60,220,640.00	0.00
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	60,220,640.00	
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	4,691,205,356.95	2,550,888,803.85
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	4,691,205,356.95	2,550,888,803.85
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	3,367,424,703.00	1,203,460,549.78
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	2,025,717,516.82	354,316,810.00
210101	Үндсэн цалин	1,407,269,656.00	274,550,662.00
210102	Нэмэгдэл	491,588,051.00	39,097,941.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	6,760,000.00	
210104	Урамшуулал	120,099,809.82	14,680,978.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс		25,987,229.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	267,692,875.37	45,234,170.50
210201	Тэтгэврийн даатгал	191,450,594.15	30,989,322.78
210202	Тэтгэмжийн даатгал	19,232,614.59	3,643,826.12
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	15,372,991.25	2,874,740.91
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,777,186.38	690,936.37
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	37,859,489.00	7,035,344.32
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	421,471,793.81	459,892,273.34
210301	Гэрэл, цахилгаан	20,173,173.56	27,376,454.25
210302	Түлш, халаалт	373,838,520.25	402,093,019.09
210303	Цэвэр, бохир ус	27,460,100.00	30,422,800.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	117,308,415.00	43,036,440.00
210401	Бичиг хэрэг	7,261,985.00	3,499,750.00
210402	Тээвэр, шатахуун	65,858,670.00	26,312,490.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	10,097,010.00	2,986,000.00

Богд сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

210404	Ном, хэвлэл	1,093,300.00	199,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	13,644,850.00	9,581,650.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	19,352,600.00	457,550.00
2105	Нормативт зардал	261,836,804.00	250,000.00
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	117,457,504.00	
210502	Хоол, хүнс	139,892,400.00	
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	4,486,900.00	250,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	33,736,600.00	19,762,500.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	12,192,100.00	737,500.00
210604	Урсгал засвар	21,544,500.00	19,025,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	8,843,500.00	7,280,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	8,843,500.00	7,280,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	47,037,517.00	62,008,108.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	43,823,255.00	52,147,100.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	672,000.00	576,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	1,180,000.00	
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	559,164.00	363,775.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	8,000.00	91,155.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ		8,172,000.00
210807	Газрын төлбөр	795,098.00	658,078.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	183,779,681.00	211,680,247.94
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	176,441,481.00	206,864,847.94
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	7,338,200.00	4,815,400.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,323,780,653.95	1,347,428,254.07
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	133,270,340.00	71,006,990.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	57,187,740.00	18,987,333.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	73,495,900.00	29,321,548.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж		18,756,956.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	2,586,700.00	3,941,153.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	1,183,593,140.04	1,276,421,264.07
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	1,094,262,700.00	1,200,707,911.90
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	89,046,812.04	75,713,352.17
213405	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	283,628.00	
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	6,917,173.91	0.00
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	6,917,173.91	
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	698,741,091.09	517,111,834.25

Богд сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	367,163,866.40	330,692,807.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	367,163,866.40	330,692,807.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	367,163,866.40	330,692,807.00
223001	Бусад хөрөнгө	341,775,566.40	323,326,807.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	25,388,300.00	7,366,000.00
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	<u>-367,163,866.40</u>	<u>-330,692,807.00</u>
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	-110,200,000.00	-100,000.00
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	-110,200,000.00	-100,000.00
7	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	<u>-110,200,000.00</u>	<u>-100,000.00</u>
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	221,377,224.69	186,319,027.25
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	356,016,997.41	577,394,222.10
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	577,394,222.10	763,713,249.35

2.4 Аудит хийсэн өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Бус ад	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
C01	2019 оны 12-р сарын 31- нээрх үлдэгдэл	1,991,720,308.05	4,189,707,799.75	7,360,349,175.93		13,541,777,283.73
C02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт			0.00		0.00
C03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	1,991,720,308.05	4,189,707,799.75	7,360,349,175.93		13,541,777,283.73
C04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний есөлт					0.00
C05	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний бууралт					0.00
C07	Тайлант үеийн үр дүн			191,032,664.23		191,032,664.23
C08	2020 оны 12-р сарын 31- нээрх үлдэгдэл	1,991,720,308.05	4,189,707,799.75	7,551,381,840.16		13,732,809,947.96
D01	2021 оны 01-р сарын 01- нээрх үлдэгдэл	1,991,720,308.05	4,189,707,799.75	7,551,381,840.16		13,732,809,947.96

Богд сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	1,387,194,533.85	-2,000,659,990.42	2,358,820,202.59	-1,029,034,321.68
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	604,525,774.20	2,189,047,809.33	9,910,202,042.75	12,703,775,626.28
D04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт	0.00	0.00	-281,614,534.00	-281,614,534.00
D05	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт, бууралт	0.00	0.00	0.00	0.00
D08	Тайлант үеийн үр дүн	0.00	0.00	-7,115,725,878.16	-7,115,725,878.16
D09	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	604,525,774.20	2,189,047,809.33	3,823,510,486.27	6,617,084,069.80

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Үзүүлэлт	Өмнөх оны		Тайлант оны	
	Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл				
НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	4037067500.00	3739106469.40	2318050300.00	1560310845.90
УРСГАЛ ЗАРДАЛ	3393486700.00	3287130903.00	1364290500.00	1236884038.90
БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	3298224100.00	3193060563.00	1288439200.00	1163151048.90
Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	2024436600.00	1985454120.82	382384400.00	354316810.00
Үндсэн цалин	1518022200.00	1380202635.00	340354400.00	274550662.00
Нэмэгдэл	371579100.00	478391676.00		39097941.00
Унаа хоолны хөнгөлөлт	8100000.00	6760000.00		
Урамшуулал	125475300.00	120099809.82	9000000.00	14680978.00
Гэрээт ажлын хөлс	1260000.00		33030000.00	25987229.00
Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	272278900.00	262505875.37	47644300.00	45234170.56
Тэтгэврийн даатгал	195913500.00	187652619.15	32420100.00	30989322.78
Тэтгэмжийн даатгал	19091400.00	18885357.59	3812300.00	3643826.18
ҮОМШӨ-ний даатгал	15273100.00	15095186.25	3043100.00	2874740.91
Ажилгүйдлийн даатгал	3818200.00	3707734.38	761000.00	690936.37
Эрүүл мэндийн даатгал	38182700.00	37164978.00	7607800.00	7035344.32
Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	435208400.00	421471793.81	509913100.00	459892273.34
Гэрэл, цахилгаан	29415600.00	20173173.56	31025100.00	27376454.25
Түлш, халаалт	378236900.00	373838520.25	447914200.00	402093019.09
Цэвэр, бохир ус	27555900.00	27460100.00	30973800.00	30422800.00
Хангамж, бараа материалын зардал	112556800.00	109708830.00	41585400.00	40036440.00
Бичиг хэрэг	6411100.00	6052400.00	3500100.00	3499750.00
Тээвэр, шатахуун	61460500.00	61532670.00	23317200.00	23312490.00

Богд сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	11959400.00	9797010.00	4370000.00	2986000.00
Ном, хэвлэл	2219800.00	2214300.00	250000.00	199000.00
Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	13972400.00	13644850.00	9668100.00	9581650.00
Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	16533600.00	16467600.00	480000.00	457550.00
Нормативт зардал	180441800.00	174682000.00	390000.00	250000.00
Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	40673300.00	40673300.00		
Хоол, хүнс	135210800.00	129521800.00		
Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	4557700.00	4486900.00	390000.00	250000.00
Эд хогшил, урсгал засварын зардал	39877500.00	39871400.00	17889800.00	16497500.00
Багаж, техник, хэрэгсэл	18333000.00	18326900.00	3275000.00	3217500.00
Урсгал засвар	21544500.00	21544500.00	14614800.00	13280000.00
Томилолт, зочны зардал	9539200.00	8177800.00	7280000.00	7280000.00
Дотоод албан томилолт	9539200.00	8177800.00	7280000.00	7280000.00
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	9310200.00	7388062.00	31732500.00	27963608.00
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	4187200.00	4173800.00	17630000.00	15942600.00
Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	2248000.00	672000.00	1800000.00	576000.00
Даатгалын үйлчилгээ	1180000.00	1180000.00	200000.00	
Тээврийн хэрэгслийн татвар	738000.00	559164.00	390000.00	363775.00
Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	137000.00	8000.00	133000.00	91155.00
Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	0.00		10831500.00	10332000.00
Газрын төлбөр	820000.00	795098.00	748000.00	658078.00
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	214574700.00	183800681.00	249619700.00	211680247.00
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	207236500.00	176462481.00	243339700.00	206864847.00
Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	7338200.00	7338200.00	6280000.00	4815400.00
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	95262600.00	94070340.00	75851300.00	73732990.00
Бусад урсгал шилжүүлэг	95262600.00	94070340.00	75851300.00	73732990.00
Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	18000000.0	17987740.0	21720000.00	21713333.00
Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	73495900.0	73495900.0	30190100.00	29321548.00
Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	0.0		19840000.00	18756956.00
Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	3766700.0	2586700.0	4101200.00	3941153.00
ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	448580800.0	341775566.4	763125400.0	323326807.0
Дотоод эх үүсвэрээр	448580800.0	341775566.4	763125400.0	323326807.0
Бусад хөрөнгө	448580800.0	341775566.4	763125400.00	323326807.00
ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	195000000.00	110200000.00	190634400.00	100000.00
Эргэж төлөгдөх зээл	195000000.0	110200000.0	190634400.00	100000.00
ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	4037067500.00	3759749171.05	1356050300.00	1787567930.90
УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	2163306100.00	2156204498.09	0.00	0.00
Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	2163306100.0	2156204498.1		

Богд сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1356945500.00	1340031087.96	563038600.00	1657153787.90
Орон нутгийн төсвөөс	1022130300.0	1005215888.0	106592800.00	1200707911.90
Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	334815200.0	334815200.0	456445800.00	456445876.00
НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	56888800.00	60220640.00	0.00	0.00
Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	56888800.0	60220640.0		
ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	459927100.00	203292945.00	793011700.00	130414143.00
Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	94612000.0	2000000.0	237566100.00	3047954.00
Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	71500000.0	201292945.0	114650000.00	127366189.00
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		229082915.6	0.00	249910245.20
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0.0	249910245.2	0.00	451560837.20

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	44949500.00	44949500.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	44949500.00	44949500.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	44949500.00	44949500.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	44949500.00	44949500.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	44949500.00	44949500.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	0.00	-
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	0.00	-
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	44949500.00	44949500.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	44949500.00	44949500.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	35767500.00	35767500.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	9182000.00	9182000.00
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	90000.00	90,000.00
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	90000.00	90,000.00

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Сумын санхүүгийн алба нь Төсвийн тухай хуульд заасан чиг үүргийн дагуу төсөвт байгууллагуудын санхүүгийн үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулах, ажил гүйлгээг хянах, ажил гүйлгээг батлах чиг үүргийг гүйцэтгэдэг.

Санхүүгийн албанд дарга-1, мэргэжилтэн-1, нягтлан бодогч -3 нийт 5 орон тоотой ажиллаж байна. Тус суманд төсөвт байгууллага-7, орон нутгийн сан-3 үйл ажиллагаа явуулж байна.

3.2 Байгууллагын гадаад дотоод орчин

Төсвийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1. "Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь өөрийн удирдлага дор төсвийн шууд захирагчийг харьяалах эрх бүхий төсвийн төвлөрүүлэн захирагчтай байж болно." гэж заасан.

Мөн хуулийн 36.1. "Төрийн сангийн тогтолцоо нь төв төрийн сан, аймаг, нийслэлийн төрийн сан, сум, дүүргийн төрийн сан, төрийн захиргааны төв байгууллагын төрийн сангийн нэгж, төсвийн нягтлан бодогч /цаашид "төрийн сан" гэх/-оос бүрдэнэ.

36.2. Төв төрийн сан нь санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад, аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн төрийн сан нь тухайн шатны Засаг даргын Тамгын газрын дэргэд байна.

36.3. Сум, дүүрэгт үйл ажиллагаа явуулж байгаа төсвийн байгууллагын үйл ажиллагааны чиглэл болон төсвийн хэмжээг нь харгалзан төрөлжүүлж, тэдгээрт хамаарах төсвийн байгууллагуудад нягтлан бодох бүртгэлийн үйлчилгээ үзүүлэх нэгдсэн алба байгуулж болно" гэсэн заалтуудаар зохицуулагдаж байна.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд өөрчлөлт ороогүй байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж байгаа дотоод хяналтуудаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Богд сумын Төрийн сангийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн хүлээн зөвшөөрөхүйц санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлт

Богд сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг Сангийн сайдын 2015 оны 341 дүгээр тушаалаар баталсан "Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн болон Засгийн газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тодруулга бэлтгэх журам"-ын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод өөрчлөлт ороогүй байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 7,327.5 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Богд сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Хүснэгт 1. Санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

/сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	577.4	763.7	-186.3
Авлага	402.6	264.2	138.4
Бараа материал	531.7	393.7	138.0
Үндсэн хөрөнгө	15468.3	7256.2	8212.1
Хуримтлагдсан элэгдэл	-3030.0	-2055.3	974.7
Нийт хөрөнгө	13949.9	6622.4	7327.5
Өр төлбөр	217.1	5.3	211.8
Засгийн газрын хувь оролцоо /Эздийн өмч/	13732.8	6617.1	7115.7
Өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	13949.9	6622.4	7327.5

Тайлант онд сумын ОНХС-ийн авлага 116.7 сая төгрөгөөр нэмэгдэж эрсдэлээс хамгаалах сан, Сум хөгжүүлэх сан, ЕБС, ЭМТ, 2-р цэцэрлэгийн нийт авлага 255.1 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Бараа материалын үлдэгдэл 138.0 сая төгрөгөөр буурсан нь боловсрол, эрүүл мэнд, соёлын байгууллагуудын бараа материалын эхний үлдэгдлийг орон нутгийн өмчөөс төрийн өмчид шилжүүлсэнтэй холбоотой байна.

Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл 7237.4 сая төгрөгөөр буурсан нь мөн боловсрол, эрүүл мэнд, соёлын байгууллагуудын үндсэн хөрөнгийн эхний үлдэгдлийг орон нутгийн өмчөөс төрийн өмчид шилжүүлсэнтэй холбоотой байна.

Өр төлбөр нь ЭМТөв, Цэцэрлэгийн өглөгөөр буурсан байна.

Мөнгөн хөрөнгө

Мөнгөн хөрөнгийн дансны эцсийн үлдэгдэл 763.7 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 186.3 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт 2. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл

/сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Кассад байгаа бэлэн мөнгө	0	0	
Банканд байгаа бэлэн мөнгө	577.4	763.7	-186.3
Төгрөг			
Төрийн сангийн харилцах	577.4	763.7	-186.3
Арилжааны банк дахь харилцах			
Дүн	577.4	763.7	-186.3

Эх сурвалж: ТТЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл нь төрийн сангийн харилцах дансанд үлдэгдэлтэй байна. СХСан, ЭХСан ОНӨорлого, ОНХСан зэрэг байгууллагууд мөнгөн хөрөнгийг үлдэгдэлтэй гарчээ.

3.4.2 Авлага

Авлага дансны эцсийн үлдэгдэл 264.2 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 138.4 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 3. Авлагын үлдэгдэл

/сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Ажиллагчтай холбогдсон авлага	2.3	0.1	2.2
Зээлийн хүүгийн авлага			
Татвар, НДШ-ын авлага	0.4		0.4
Татаас санхүүжилтийн авлага	222.9		222.9

Богд сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Зээлийн хүүгийн авлага			
Байгууллагаас авах авлага	0.8		0.8
Хувь хүмүүсээс авах авлага	176.2	264.1	-87.9
Дүн	402.6	264.2	138.4

Эх сурвалж: ТТЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Тайлант оны нийт авлагыг ажиллагчидтай холбогдсон авлага, хувь хүмүүсээс авах авлага эзэлж байна.

3.4.3 Бараа материал

Бараа материалын дансны эцсийн үлдэгдэл 393.7 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 138.0 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 4. Бараа материалын үлдэгдэл

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
			/сая төгрөгөөр/
Түүхий эд материал	114.3		114.3
Бэлэн бүтээгдэхүүн	1.5		1.5
Хангамжийн материал	410.5	369.1	41.4
Нөөцийн бараа	5.4	24.6	-19.2
Дүн	531.7	393.7	138.0

Эх сурвалж: ТТЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Бараа материалын үлдэгдэл 138.0 сая төгрөгөөр буурсан нь боловсрол, эрүүл мэнд, соёлын байгууллагуудын бараа материалын эхний үлдэгдлийг орон нутгийн өмчөөс төрийн өмчид шилжүүлсэн нь гол нөлөө үзүүлсэн байна.

3.4.4 Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийн дансны эцсийн үлдэгдэл 7256.1 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 8212.2 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 6. Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
			/сая төгрөгөөр/
Биет хөрөнгө	15285.5	7157.4	8128.1
Барилга, байгууламж, орон сууц	12109.7	5561.8	6547.9
Авто-тээврийн хэрэгсэл	433.9	244.3	189.6
Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	1880.6	424.6	1456.0
Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	266.8	46.1	220.7
Бусад үндсэн хөрөнгө	553.7	880.6	-326.9
Ном	40.8	0	40.8
Биет бус хөрөнгө	182.8	98.8	84.0
Программ хангамж	8.1	9.6	-1.5
Бусад биет бус хөрөнгө	174.7	89.2	85.5
Дүн	15468.3	7256.2	8212.1

Эх сурвалж: ТТЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл 8212.1 сая төгрөгөөр буурсан нь боловсрол, эрүүл мэнд, соёлын байгууллагуудын үндсэн хөрөнгийн эхний үлдэгдлийг орон нутгийн өмчөөс төрийн өмчид шилжүүлсэнтэй холбоотой.

Машин тоног төхөөрөмж, программ хангамж, тавилга эд хогшлыг 7.3 сая төгрөгөөр худалдан авсан, 139.2 сая төгрөгийн хөрөнгийг үнэ төлбөргүйгээр бүртгэлд авсан байна.

3.4.6 Өр төлбөр

Нийт өр төлбөрийн дансны эцсийн үлдэгдэл 5.3 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 211.9 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 7. Нийт өр төлбөрийн үлдэгдэл

/сая төгрөгөөр/

Богд сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Ажилчидтай холбогдсон өглөг	101.3	0	101.3
Байгууллагад төлөх өглөг	115.9	5.3	110.6
Дүн	217.2	5.3	211.9

Эх сурвалж: ТТЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Тайлант онд 5.3 сая төгрөгийн өртэй гарчээ.

3.4.6 Засгийн газрын хувь оролцоо

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны эцсийн үлдэгдэл 6617.0 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 7115.8 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 8. Засгийн газрын хувь оролцоо

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	/ сая төгрөгөөр /	
		Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	1991.7	604.5	1387.2
Хуримтлагдсан үр дүн	7551.4	3823.5	3727.9
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	4189.7	2189.0	2000.7
Дүн	13732.8	6617.0	7115.8

Эх сурвалж: ТТЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Өмчийн дүн буурсан нь улсын төсвийн байгууллагуудын хөрөнгийн эхний үлдэгдлийг зардалд хааснаас тайлант оны үр дүн буурсантай холбоотой.

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн шууд захирагч нь энэ хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Сумын ИТХ-ын 2021 оны 05/02 тоот тогтоолоор 2022 оны төсвийн санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг 2178.7 сая төгрөгөөр баталжээ.

Сумын 2022 оны төсөвт тодотгол хийх тухай 2022 оны 07/02 тогтоолоор татварын буцаан олголтын дүнг 4.3 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлж баталсан байна.

Сумын төсөвт төвлөрүүлэх татварын орлогыг 241.6 сая төгрөг, татварын бус орлогыг 16.7 сая төгрөгөөр төлөвлөжээ.

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Төвлөрүүлэх татварын болон татварын бус орлогын гүйцэтгэл 433.9 сая төгрөг буюу 93 хувиар давж биелжээ.

Хүснэгт-9

төгрөгөөр

Татварын орлого				
Орлогын төрөл	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
Үйл ажиллагааны орлого /ХХОАТ 8.1.1-с бусад	26,218,400	10,046,980.00	16,171,420.00	38.3
ХХОАТ	147,085,200	202,318,030.96	-55,232,830.96	137.6
Хөрөнгийн албан татвар буу	1,195,000	2,645,000.00	-1,450,000.00	221.3
Улсын тэмдэгтийн хураамж	14,200,000	14,460,700.00	-260,700.00	101.8
Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	500,000	300,000.00	200,000.00	60.0
Хог хаягдлын хураамж	11,968,100	2,925,000.00	9,043,100.00	24.4
Хөрөнгийн орлого / хадгаламж	46,044,000	31,769,895.97	14,274,104.03	69.0

Богд сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	61,539,000	98,666,800.00	-37,127,800.00	160.3
Газрын төлбөр	5,734,900	4,543,163.00	1,191,737.00	79.2
ҮХХАТатвар	2,334,900	4,213,653.93	-1,878,753.93	180.5
Хөрөнгө борлуулсны орлого	477,800	3,655,870.00	-3,178,070.00	765.1
Татварын буцаалт	-14,477,300	-14,354,063.40	-123,236.60	99.1
малд ногдуулах албан татвар	0	50,106,950.00	-50,106,950.00	
ДҮН	302,820,000	411,297,980	108,477,980.46	135.8
Татварын бус орлого				
хүү торгуул	40,000,000	22,699,165	17,300,835	56.7
Нийт дүн	342,820,000	433,997,145	-91,177,145	193

Татварын орлогын төлөвлөгөө нийт дүнгээр биелсэн ч үйл ажиллагааны орлого, түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр, хог хаягдлын хураамж, хөрөнгийн орлого, газрын төлбөрийн орлого бүрэн биелэгдээгүй байна.

ХХОАТ, бууны албан татвар, улсын тэмдэгтийн хураамж, ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр, ҮХХАТатвар, хөрөнгө борлуулсны орлого, малд ногдуулах албан татварын орлого давсан байна.

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.5.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Нэмэлт төсвийн дансаар 44.9 сая төгрөгийн санхүүжилт авч, бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж зардалд зарцуулжээ.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

3.5.4 Төсөл хөтөлбөрийн үе шат, хүрэх үр дүн

Хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн төсөл хөтөлбөр байхгүй байна.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Богд сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав. Мөн байгууллагын үйл ажиллагааг сайжруулахтай холбоотой өгсөн зөвлөмжийг тусгасан болно.

Аудитыг Төрийн аудитын газрын аудитор Ц.Мөнхзаяа гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер Д.Гансүх, газрын захирал, тэргүүлэх аудитор О.Батжаргал нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Богд сумын ТТЗ-ийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг Өвөрхангай аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2023 оны 03 дугаар сарын 09-ны өдрийн 1/25 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр нийт зардлын дүнг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэлийг 75 хувь гэж үнэллээ.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2022 оны нийт зардлын дүн 1724.6 сая төгрөгөөс 1 хувиар буюу 18.0 сая төгрөгөөр тогтоосныг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор суманд олгох санхүүгийн дэмжлэг буурч, төсөвтөө хасах тодотгол хийсэн ба тэр хэмжээгээр холбогдох зардлууд хэмнэгдсэн байна.

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайлангийн аудитын санал дүгнэлтээс тусад нь салгах ёстой гэж заасан байна.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан "Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам"-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Богд сумын ТТЗ нь 2022 онд 155 мэдээллийг Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст байршуулахаас 154 мэдээллийг ил тод мэдээлсэн, 1 мэдээллийн хугацаа болоогүй, 69 мэдээллийг хугацаа хоцроож байршуулсан байна.

Шилэн дансны тухай хуулийг хэрэгжүүлж ажилласан байна.

4.4.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

Тус байгууллагын хувьд бусад нийцлийн асуудлын талаарх хамааралтай асуудал байхгүй байна.

4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.5.1 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Өмнөх оны аудитаар шилэн дансанд 39 мэдээлэл хугацаа хоцроож байршуулсан зөрчил илэрсэн ба тайлант онд 69 мэдээлэл хугацаа хоцорч байршуулсан байна.

Хүснэгт 10. Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт /мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Өмнөх аудитаар		Биелэлт		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Акт					
Албан шаардлага	1				
Зөвлөмж					
Нийт дүн	1				0

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Төсвийг үр ашигтай хэмнэлттэй зарцуулж, тухайн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны зардлаас бусад зардалд төсвийн хөрөнгийг зарцуулахгүй байх

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар 2 зөрчил¹ илэрч, 1 зөвлөмж, 1 албан шаардлага өгсөн.

5.1 Төлбөрийн акт

Тус байгууллага дээр акт гараагүй.

5.2 Албан шаардлага

Илрүүлэлт:

1. Шилэн дансанд 69 мэдээлэл хугацаа хоцроож байршуулсан. Энэ зөрчил нь өмнөх аудитаар илэрсэн зөрчил хэрэгжээгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Сахилгын шийтгэл ногдуулах хариуцлага тооцох албан шаардлага хүргүүлсэн.

5.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Шийдвэр гаргалт, үйл ажиллагаатай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Сумдын төсөвт байгууллагуудын дарга нарт ур чадварын нэмэгдэл олгохдоо ажлын үр дүнтэй уялдуулж хувь хэмжээг тогтоож, тухай бүр шийдвэр гаргаагүй, бүтэн жилээр тогтмол олгож ирсэн байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Байгууллагын удирдлагуудын ур чадварын нэмэгдлийг улирал тутам ажлын үр дүнгийн үзүүлэлттэй уялдуулан тухай бүр тогтоож олгох.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2023 оны 6 дугаар сарын 01 -ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

ТТЗ-ийн харьяа байгууллагуудад илэрсэн зөрчлийн талаар

Аудитад хамрагдсан 4 байгууллага түүвэрт хамруулсан./ ЗДТГ, ИТХ, ОНХСан, СХСан/

Харьяа байгууллагуудын зөрчлийн нэгтгэлээр 28.8 сая төгрөгийн алдаа зөрчил илэрч 5 албан шаардлага, 2 зөрчилд зөвлөмж хүргүүлсэн байна.

- ЗДТГазарт- Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж урамшууллын зардлын данснаас 18988.3 мянган төгрөгийг эдийн засгийн ангиллын дагуу зарцуулаагүй байна.
-Төсвийн хөрөнгөөр 6331.6 мянган төгрөгийн хүнсний материал худалдан авч үр ашиггүй зардал гаргасан байна.
-Санхүүгийн бүртгэлийн урьдчилж гарсан зардлын дансанд 2500.0 мянган төгрөгийг олон жил дараалан үлдэгдлээр тайлагнаж, тооцоо хийгээгүй байна.
-Шилэн дансны цахим хуудсанд таван саяас дээш дүнтэй орлого зарлагын 8 гүйлгээ, тендерийн мэдээлэл байршуулаагүй байна.

¹ Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

- ИТХ-д- Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил, үйлчилгээний төлбөр хураамж зардлыг шатахууны зардалд зарцуулсан
-Төсвийн хөрөнгөөр бэлэг дурсгалын зүйлс худалдан авсан.
- СХСан- зөрчилгүй
- ОНХС-Шилэн дансанд 26 мэдээллийг хугацаа хоцорч байршуулсан
- Төрийн сан-Сумдын төсөвт байгууллагуудын дарга нарт ур чадварын нэмэгдэл олгохдоо ажлын үр дүнтэй уялдуулж хувь хэмжээг тогтоож, тухай бүрд шийдвэр гаргаагүй, бүтэн жилээр тогтмол олгож ирсэн байна
- Шилэн дансанд 69 мэдээлэл хугацаа хоцорч байршуулсан байна / өмнөх онд өгсөн албан шаардлага хэрэгжээгүй /

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/сая төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Залруулсан		Залруулаагүй		Тоо	Дүн	
							Тоо	Дүн	Тоо	Дүн			
Дүн													

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/сая төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс										
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн	
Богд ТТЗ	1						1						
Дүн	1						1						

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/сая төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж					
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн				
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил												
Дүн	1						1					
Бусад хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил												
Дүн												
Нийт дүн												

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

2023 ОНЫ 03 ДУГААР САРЫН 25-НИЙ ӨДӨР